

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/318679830>

Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ile Sosyal Bağlılıkları Arasındaki İlişki

Conference Paper · January 2016

CITATIONS

0

READS

1,426

4 authors, including:

Bengü Hırlak

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

47 PUBLICATIONS 42 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Tuba Bıyıkbeyi

Kahramanmaraş Sutcu Imam University

2 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Hüseyin Çiçeklioğlu

Mersin University

13 PUBLICATIONS 1 CITATION

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Kurumsal İtibar [View project](#)

A ve B Tipi Kişilik Özellikleri [View project](#)

Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ile Sosyal Bağlılıkları Arasındaki İlişki

Bengü Hırlak¹, Tuba Bıyıkbeyi², Simge Alaşahan³, Hüseyin Çiçeklioğlu⁴

¹ Öğr. Gör. Dr. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Kilis, benguhirlak@hotmail.com.tr

² Doktora Öğrencisi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE, İşletme ABD, Kahramanmaraş

³ Yüksek Lisans Öğrencisi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE, İşletme ABD, Kahramanmaraş

⁴ Doktora Öğrencisi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE, İşletme ABD, Kahramanmaraş

Özet

İnternet bağımlılığı; aşırı internet kullanımı, kullanım arzusunun engellenememesi, internet olmadığında negatif duygulara kapılma ve sosyal, aile, iş yaşamında problemlere sebep olması ile ilgili klinik bir rahatsızlıktır. Bu rahatsızlık, bireylerin sosyal ve yakın çevresi ile olan ilişkisinde farklılıklar meydana getirebilmektedir. Bu araştırmada Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerin internet bağımlılığı ile sosyal bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan 326 öğrenciye anket uygulanmıştır. Anket sonucu elde edilen verilerin analizleri SPSS programı kullanılarak yapılmıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre; internet bağımlılığı ile sosyal bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca internet bağımlılığı ile sosyal bağlılık düzeylerinin akademik not ortalamasına göre; internet bağımlılık düzeyinin interneti kullanım amaçlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği de tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Sosyal Bağlılık, Üniversite Öğrencisi.

The Relationship between Internet Addiction and Social Connectedness of Students

Abstract

Internet addiction is a clinical disturbance with excessive internet using, cannot be precluded to desire of internet using, to feel negative in lack of internet and to cause problems in social, family, work life. This disturbance can occur differences relationship between social and close environment of people. In this research it was aimed to investigate to relationship between of the students of internet addiction and social connectedness students of studying in Kahramanmaraş Sütçü İmam University Faculty of Economics and Administrative Sciences. For this purpose, the questionnaire was applied to 326 students of studying in Kahramanmaraş Sütçü İmam University Faculty of Economics and Administrative Sciences. Analysis of data obtained from questionnaire was performed by using SPSS program. According to correlation analysis, a significant relationship was found between level of internet addiction and social connectedness. It was also determined that level of internet addiction and social connectedness vary significantly among academic grade point average variable; level of internet addiction vary significantly in order to use the internet variable.

Key Words: Internet Addiction, Social Connectedness, University Student.

Giriş

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte internet, artık günlük ve sosyal hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiştir. İnternetin doğru kullanımı, günlük hayatımızı kolaylaştırabilmektedir. Fakat internet, doğru kullanılmadığı takdirde bağımlılık yaratabilecek riskleri de içerisinde barındırabilmektedir. Söz konusu bu durum da, gençlerin sosyal çevreleri ile ilişkilerine, duygularına ve düşüncelerine yansıyabilmektedir. Doğru internet kullanımının faydalı olduğu bilinmekle birlikte, günümüz gençlerine, özellikle gelişme çağında aşırı internet bağımlılığının meydana getirdiği gelişimsel zararlar hakkında gerekli bilgilerin verilmesine ve internet bağımlılığına götüren risk faktörlerinin anlatılıp gerekli önlemlerin alınmasına yönelik çalışmaların yürütülmesine öncelik tanınmasına gereksinim duyulmaktadır.

Toplumdaki bireyler; aile, arkadaşlar ve akranlar arasındaki ilişkileri sürdürmek için teknolojiye daha da bağımlı hale gelmektedirler. Bu yüzden de sosyal bağımlılık kavramı ile internet bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi oldukça önemli bir konudur. Bağımlılık kavramı, başkaları ile olumlu ilişkileri, deneyimleri yansıtır ve rahatlama duygusu ile esenliği artırarak, anksiyetenin azalmasını sağlar. Bunun aksine bağımlılığın olmaması, bireylerde sosyal içe dönüklüğe yol açabilir.

Yapılan bu araştırma ile üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıkları ile sosyal bağımlılıkları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi açısından literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

İnternet Bağımlılığı

Bilgi teknolojisinin yaygın gelişimi ile birlikte, internet kullanımı daha da artmaktadır. Tüm bu gelişmelerle birlikte, bazı insanlar, bu kitle iletişim aracı konusunda çok heyecanlı olup, buna katılmaktan kendilerini alamayıp, bağımlı hale gelebilmektedirler. Son zamanlarda psikologların da dikkatini çekmeye başlayan bu olgu (Griffths, 1997), bir tür davranışsal bağımlılık ya da teknolojik bağımlılık olarak değerlendirilmekte olup, tıbbi alanda (O'Reilly, 1996) internet bağımlılığı bozukluğu olarak ifade edilmektedir (Akt. Wang, 2001: 919). İnternet bağımlılığı ile ilgili standart bir tanım bulunmamakla birlikte, araştırmacılar arasında bu olgunun varlığı kabul edilmiştir. Griffths (1998), internet kullanımının bir tür teknoloji bağımlılığı bilgisayar bağımlılığı gibi ve davranış bağımlılıklarının bir alt türü olan kumar oynama bağımlılığı gibi olduğunu ifade etmektedir. Kandell (1998: 12) ise, internet bağımlılığını internete duyulan psikolojik bir bağımlılık ve her fırsatta internete girme hissi olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamalar ışığında, doğru bir biçimde internet kullanımının olmamasının davranışsal bir bağımlılık oluşturacağı ifade edilebilmektedir (Chou vd. 1999; Akt. Chou ve Hsiao, 2000: 66). Psikoloji alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde ise; internet ile ilgili bozukluklar için iki temel tanımlama yapıldığı görülmektedir. Tanısal ve İstatistiksel El Kitabının Dördüncü Baskısında (DSM-IV) (American Psychiatric Association, 1994) yer alan madde bağımlılığı kriterlerinden türetilen internetle ilgili bozukluklar için ilk tanımlama, internet bağımlılığı bozukluğu, altı temel bileşenden oluşan (çatışma, depresyon, duygu durumu değişikliği, geri çekilme semptomları, tolerans, dikkat çekme) bir davranış bağımlılığı olduğu şeklindedir (Griffths, 1998). Söz konusu bu bağımlılığın kaynağı; yazı yazma süreci, iletişim ortamı, yüz yüze iletişimin eksikliği, internet içeriği ya da çevrimiçi sosyal faaliyetler (örneğin; chat odaları, bülten panoları ve çevrim içi oyunlar) gibi süreçleri içeren bir ya da daha fazla internet kullanımından ortaya çıkabilmektedir (Akt. Leung,

2004: 334). İnternet ile ilgili bozukluklar için ikinci bir tanımlama ise, Young (1998b) tarafından yapılmıştır. Young (1998b) “problemlili internet kullanımı” olarak adlandırdığı bu bozukluğu, DSM-IV’den uyarlanan patolojik kumar oynama ile ilgili kriterlerden yararlanarak tanımlamıştır. Bu tanımlamaya göre, Young internet bağımlılığını, bağımlılık olarak tanımlayabilmek için, bireylerde sekiz kriterden beşinin görülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu kriterler şunlardır (Young 1996, 1998b); internetle meşgul olmak, uzun bir süre çevrim içi olmak, internet kullanımını azaltmak için tekrarlanan girişimler, internet kullanımını azaltmak için geri çekilme, zaman yönetimi sorunları, çevreyle ilgili sıkıntılar (aile, okul, iş, arkadaşlar), internette çevrim içi olunan zaman konusunda yalan söyleme, internet kullanımı ile duygu durumu değişikliğidir.

İnternet bağımlıları, çevrimiçi faaliyetlerini gizlemek için, büyük bir çaba sarf edeceklerdir. Öncelikle bu davranışın kapsamını ve niteliğini gizlemek için çabalayacaklardır. Dürtü kontrol bozukluklarının birçoğu, bir bireyin saplantılı davranışı, çoğunlukla belli bir eylemin gerçekleştirilmesi ile ortadan kalkan acı verici gerginlik ve ajitasyon artışı ile ilişkilidir. Örneğin; aşırı yeme bozukluğu olan bir birey, yiyeceklere saldırır. Her durumda bu saplantılı davranışlar, bireylerin duygusal gerginlik düzeylerini azaltmak için ve gelecekteki davranış için bir ödül yerine geçmektedir. Aynı şekilde, bir internet bağımlısının bilgisayar kullanımı, bilgi edinme aracı olarak kullanımdan çok, hayatın sorunlarıyla başa çıkmak için psikolojik bir kaçış yolu bulmak şeklinde olmaktadır (Young, 2004: 405).

Gençlerin internet bağımlısı olmasında aile yapısının ve ortamının da etkisi söz konusu olabilmektedir. Li ve arkadaşları (2014) internet bağımlısı olan gençlerin ailelerinin, internet bağımlısı olmayan gençlere göre daha fazla çatışmacı, cezalandırıcı ve daha az destekleyici olduğunu, aile ortamlarının sıcaklığının daha az olduğunu ifade etmişlerdir (Li vd. 2014: 393).

İnternet bağımlılığı, genellikle bireylerin internet kullanım kontrollerini kaybetmeleri, aşırı internet kullanmaları ve bunun sonucunda da tüm yaşamlarını olumsuz yönde etkileyecek problemlili sonuçlarla karşılaşmaları anlamına gelmektedir (Young ve Abreu, 2011; Akt. Kardefelt Winther, 2014: 351). Bu tür sonuçlara örnek olarak şunlar verilebilir; internette çok fazla vakit harcama sonucunda uyuyamama, aile üyeleri ile çatışma içerisinde olma, iş ya da eğitim kariyerinde zarara uğrama vs. dir (Kardefelt Winther, 2014: 351). Kısacası internet bağımlısı gençler, fiziki problemler yaşayabilmekle beraber psikolojik, sosyal ve akademik açıdan da problemlerle karşı karşıya kalabilmektedir. Özellikle internetin öğrenciler için eğitimleri ve gelişmeleri adına hayatlarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmesi, öğrencileri internet bağımlısı olma konusunda riskli duruma getirmektedir. Bu nedenle de öğrencilerin psikolojik olarak internet bağımlısı haline gelmeden yeterliliklerini geliştirmek adına interneti doğru bir şekilde kullanmaları büyük bir önem arz etmektedir.

Sosyal Bağlılık

Sosyal bağlılık kavramı, Kohut’un benlik psikolojisi perspektifinden aidiyet hissinin gelişiminin son basamağı olarak kavramsallaştırılmıştır (Lee ve Robbins, 1995, 1998; Akt. Duru, 2008b: 15). Kohut’a (1977) göre; bireylerin benliklerinin gelişimleri, doğumla birlikte başlamakta, çevreyle etkileşimle de genişleyen bir süreçten oluşmaktadır. Büyük ölçüde bu gelişim, bebeklik ile çocukluk zamanlarında, benlik ile benlik nesneleri arasındaki ilişkinin kalitesine bağlı olmaktadır (Romano, 2004; Akt.

Duru, 2008a: 16). Bağlılığın, ergenlikten yetişkinliğe geçiş aşamasında önemli olduğu ifade edilmektedir (Lee ve Robbins, 1995, 1998; Akt. Duru, 2008b: 15). Sosyal bağlılık, duygusal yakınlığın derecesinin bilişsel temsili şeklinde tanımlanmaktadır (Lee ve Robbins, 1995, 1998; Akt. Duru, 2008b: 15). Bir başka ifadeyle, sosyal bağlılık, bireylerin sosyal ve duygusal ilişkilerinin çeşitliliği kapsamında kendilerini bu ilişkilerin “anamlı bir parçası” şeklinde hissedebilmesinin öznel farkındalığını kapsamaktadır (Lee ve Robbins, 1998; Akt. Duru, 2008b: 15-16). Sosyal bağlılık, bireyin sosyal dünyası içerisindeki arkadaşlar, aile, akranlar, tanıdıklar, yabancılar, topluluklar ve toplum ile ilişkilerini kapsayan içsel aidiyet ve yakınlık duygusunun bir yansıması şeklinde ifade edilmektedir (Lee ve Robbins, 1998; Akt. Detrie ve Lease, 2007: 176). Sosyal bağlılık kavramı, arkadaşlık, dostluk, etkileşim ve yalnızlık gibi kavramları içeren çok boyutlu bir yapıdadır (Townsend ve McWhirter, 2005). Hagerty ve arkadaşları (2007: 293) sosyal bağlılık kavramını, konfor ve refahı yükselten, anksiyeteyi azaltan, bir bireyin başka bir birey, nesne, grup veya çevre ile birlikte aktif bir şekilde geçirdiği zaman olarak tanımlamışlardır (Akt. McIntyre vd. 2015: 570).

Yüksek sosyal bağlılık duygusuna sahip bireyler, yeni sosyal ortamlara daha rahat katılabilirken, düşük sosyal bağlılık duygusuna sahip bireyler, hislerini ve gereksinimlerini yönetemeyebilir; kaygı, anksiyete ve depresyon yaşayabilirler (Lee ve Robbins, 1998; Akt. Duru, 2008b: 15-16). Aynı şekilde sosyal bağlılık düzeyleri yüksek olan bireyler, kendisini diğer bireylere çok yakın hissederler, kolaylıkla başkalarını tanımlayabilirler, başkalarını samimi ve cana yakın olarak algılayabilirler ve sosyal gruplar, aktivitelere katılabilirler (Lee vd. 2001: 310). Baker ve Baker’ın (1987) da belirttiği gibi, sosyal bağlılık duygusu yüksek olan yetişkinler, kişiler arası farklılıklar için daha çok hoşgörülü olabilmekte ve saygı duyabilmektedirler (Lee vd. 2001: 310).

Alan yazında yapılan araştırmalar incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversitedeki ilk yıllarında sosyal destek ve sosyal bağ oluşturacak yaşantılara ihtiyaç duyduklarını, sosyal bağlılığın gerek yeni bir çevre olarak üniversiteye uyum sürecinde (Duru, 2008a: 15-24), gerekse yeni bir kültüre uyum sürecinde etkili bir değişken olduğu anlaşılmaktadır (Duru ve Poyrazlı, 2007: 99-110). Ayrıca sosyal bağlılık ve sosyal desteğin, üniversiteye uyum süreci açısından önemli bir rolü olduğunu ve üniversiteye uyum sürecinde çevreyle kurulan sosyal bağların da önemli olduğunu yapılan araştırmalar göstermektedir (Duru, 2008b: 13-24). Üniversitelerde de öğrenciler, yeni bir çevre, ilişki ve bağlar oluşturamazlar ise, geri çekilme davranışları göstermeleri, sosyal bağlılığın daha erken formlarına gerilemeleri söz konusu olabilmektedir (Duru, 2008a: 23).

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüzde yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler, insanların günlük hayatlarını kolaylaştırabilecek birçok fırsat sunmaktadır. Teknolojik gelişmenin sunduğu bu fırsatlar, günlük hayatı kolaylaştırmanın yanı sıra, aşırı bir biçimde kullanılması ve uygun olmayan kullanımları sebebi ile çeşitli problemlere yol açabilmektedir. Özellikle okul çağındaki bulunan gençlerin, bilgisayarları ve interneti aşırı bir şekilde kullanmaları okul başarı düzeylerini düşürebilmektedir. Gençlerin interneti doğru olmayan bir şekilde yoğun kullanmalarını önleyici önlemlerin alınması oldukça önemli bir konudur.

Söz konusu yapılan bu araştırma ile Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal bağılılıkları arasındaki ilişkinin yönünün ve düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu araştırma ile öğrencilerin internet bağımlılıklarına ve sosyal bağılılık düzeylerine ilişkin görüşlerinin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi de amaçlanmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin doğru internet kullanımlarını ve sosyal bağılılıklarını güçlendiren uygulamalar ortaya koyularak çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Araştırmanın Kapsamı (Evren ve Örneklem)

Araştırma evrenini, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesindeki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın evreninin geniş bir alanı kapsaması, evrenin tümüne ulaşmada enerji, maliyet ve zaman güçlüğünü ortaya çıkarmaktadır (Karasar, 2005: 127). Bu nedenle araştırmada belirlenen bu evren üzerinden örneklem alınması yoluna gidilmiştir (Ural ve Kılıç, 2013: 35). Bu araştırmanın örneklemini, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan 326 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmada uygulanan anketler üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümde; katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine, ikinci bölümde; internet bağımlılıklarını ölçen ifadelerle, üçüncü bölümde ise; sosyal bağılılıklarını ölçen ifadelerle yer verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunda iki değişkeni ölçmek için literatürde yaygın olarak kullanılan ve güvenilirlikleri test edilmiş ölçekler kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan birinci ölçek; internet bağımlılığı ölçeğidir. İnternet bağımlılığı ölçeği, Young (1998a) tarafından internet bağımlılığını belirlemek amacıyla, DSM-IV'ün patolojik kumar oynamanın tanı kriterleri kullanılarak geliştirilmesiyle oluşturulmuştur (http://www.netaddiction.com/resources/internet_addiction_test.htm). Bu ölçekte 20 ifade yer almaktadır. Ölçekte 6'lı Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme "Devamlı (6), Çok Sık (5), Çoğunlukla (4), Arada Sırada (3), Nadiren (2) ve Hiçbir zaman (1)" şeklinde yapılmıştır. Bu cevap seçeneklerine sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 ve 0 puan verilmektedir. En az 0 ve en çok 100 puan alınabilmektedir. Alınan puanlar doğrultusunda 80 ve üzeri puan alanlar "internet bağımlısı" olarak tanımlanmakta; 50-79 puan arası alanlar "sınırlı semptom gösterenler", 49 puan ve altı alındığında "semptom göstermeyenler" olarak değerlendirilmektedir. Yani alınan yüksek puanlar, yüksek problemlili internet kullanımı, internet bağımlısı olarak tanımlanmaktadır. Bayraktar (2001) tarafından bu ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması sonucunda Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, 0,91 olarak bulunmuştur (Bayraktar, 2001; Akt. Batıgün ve Hasta, 2010: 215; Esen ve Siyes, 2011: 129; Fuat ve Him, 2013: 394; Morsünbül, 2014: 360; Kuzucu vd. 2015: 13; Soydan, 2015: 47). Bu araştırmada ise, söz konusu ölçeğin güvenilirlik için alfa değeri 0,912 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada kullanılan ikinci ölçek ise, Lee ve Robbins (1995) tarafından geliştirilen sosyal bağılılık ölçeğidir. Ölçek, sosyal ilişkilerle ilgili duygu ve düşünceleri ifade eden

tek boyutlu sekiz ifadeden oluşmaktadır. Bu ölçek, Lee ve Robbbins (1995) tarafından özellikle ergenlik dönemi ve sonrasında, bireylerin sosyal bağlılık duygularını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin her bir ifadesinde sosyal ilişkilerle ilgili duygu ve düşünceleri belirten bir durum sunulmakta ve bireylerden bu durumu ne sıklıkla yaşadıklarını, altılı ölçek üzerinden değerlendirmeleri istenmektedir (Duru, 2008c: 841). 6'lı Likert tipi dereceleme kullanılan bu ölçekte derecelmeler “Kesinlikle katılıyorum (6), Çoğunlukla katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Katılmıyorum (3), Çoğunlukla katılmıyorum (2) ve Kesinlikle katılmıyorum (1)” şeklinde yapılmıştır. Bu ölçekten alınan puanlar yükseldikçe aidiyet duygusu da artmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 48, en düşük puan 6'dır. Orijinal ölçeğin güvenirlilik analizinde ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.91, iki hafta arayla gerçekleştirilen test-tekrar test güvenirliği ise, 0.96 olarak hesaplanmıştır (Duru, 2008c: 841; Kurtyılmaz, 2011: 87). Bu ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması, Duru (2007) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.90 olarak bulunmuş ve dört hafta ara ile yapılan test tekrar test ile korelasyon katsayısının $r=0.90$ olduğu tespit edilmiştir. Bu rakamlar da ölçeğin yeterli test-tekrar test güvenirliliğine sahip olduğunu göstermektedir (Duru, 2007: 85). Bu araştırmada ise, söz konusu ölçeğin güvenirlilik için alfa değeri 0,889 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçek, birçok araştırmada kullanılmıştır (Duru, 2007; Duru, 2008c; Başak, 2012; Arslan, 2015; Yıldırım, 2015).

Anket formundan elde edilen veriler SPSS 18 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Anketler ile toplanan verilerin istatistiki analizleri için; örneklem grubunun özelliklerinin tespit edilmesine ilişkin frekans ve yüzde hesaplamaları, araştırma değişkenleri arasındaki ilişkinin yönünü ve düzeyini tespit etmek için korelasyon analizi ve öğrencilerin araştırma değişkenlerine ilişkin görüşlerinin farklılaşmalarını tespit etmek için t testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır.

Yapılan bu araştırma, araştırmanın yapıldığı Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrenciler ile sınırlıdır. Ayrıca araştırma sonuçları ankette yer alan sorulardan elde edilen veriler ile sınırlıdır. Dolayısıyla anket tekniğine özgü sınırlılıklar, bu araştırma için de geçerlidir.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma değişkenleri ile ilgili alan yazında yapılan araştırmalar doğrultusunda test edilecek hipotezler şunlardır:

H1: İnternet bağımlılığı ile sosyal bağlılık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Cinsiyet değişkeni açısından (a) internet bağımlılığı (b) sosyal bağlılık düzeyi farklılaşmaktadır.

H3: Akademik not ortalaması değişkeni açısından (a) internet bağımlılığı (b) sosyal bağlılık düzeyi farklılaşmaktadır.

H4: İnternet kullanım amacı açısından (a) internet bağımlılığı (b) sosyal bağlılık düzeyi farklılaşmaktadır.

Bulgular

Araştırmanın Güvenilirliği

Araştırmada kullanılan anket formunda yer alan ölçeklerin her biri için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamına alınan değişkenlerin boyutları ile birlikte yapılan güvenilirlik analizine ilişkin sonuçlar Tablo 1’de yer almaktadır.

Güvenirlilik göstergesi olarak; güvenilirlik katsayısı hesaplanır. Güvenirlilik katsayısını hesaplamak için kullanılan yöntemlerden birisi de (α) Cronbach’s Alfa katsayısıdır (Güriş ve Astar, 2014: 245). Bu araştırmada da ölçeklerin güvenilirlik analizlerini yapabilmek adına Cronbach’s Alfa katsayısı kullanılmıştır. Literatüre göre alfa değeri 0,70 veya üzerinde bir değere sahip ise, ölçek güvenilir olarak kabul edilmektedir (Nunally 1978). Araştırmada kullanılan tüm ölçekler kabul edilebilir alfa değeri düzeyi olarak tanımlanan 0,70 üzerinde bir değere sahip olup, araştırma kapsamına alınan söz konusu bu değişkenlerin güvenilir bir şekilde ölçümlendiği söylenilebilir (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmada Yer Alan Ölçeklere İlişkin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Kullanılan Ölçekler (Scales)	İfade Sayısı (N of Items)	Cronbach's Alpha Katsayıları (α)
İnternet Bağımlılığı	20	0,912
Sosyal Bağlılık	8	0,889

Örnekleme İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan 326 öğrencinin sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, bölüm, akademik not ortalaması, günlük internet kullanım süresi, internete en çok bağlanan yer, interneti en çok kullanma amacı, ailenin aylık gelir düzeyi, anne babanın tutumu, yalnız hissetme durumu, yer) ilişkin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2.’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu (% 63,2-206 kişi) kadınlardan oluşmakta ve (% 53,7-175 kişi) işletme bölümünde okumaktadır. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun (% 73,6- 240 kişi) akademik not ortalamalarının 2,00-2,99 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun (% 51,8-169 kişi) günlük internet kullanım sürelerinin 0-3 saat aralığında olduğu görülmüştür. Bu bulgu doğrultusunda, katılımcı öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerinin çok olmadığı söylenebilmektedir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun (% 89-290 kişi) internete cep telefonundan bağlandığı ve (% 55,5-181 kişi) interneti sosyal medya amaçlı kullandığı tespit edilmiştir. Özellikle cep telefonlarının toplumdaki bireylerin hayatında önemli bir rol oynadığı, cep telefonları sayesinde diğer bireylerle sosyal bağlantıların sağlandığı bilinmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Demografik Özellikler	(N)	(%)	Demografik Özellikler	(N)	(%)
Cinsiyet			Bölüm		
Kadın	206	63,2	İşletme	175	53,7
Erkek	120	36,8	Kamu Yönetimi	65	19,9
			İktisat	43	13,2
			Uluslararası İlişkiler	43	13,2
Toplam	326	100	Toplam	326	100
Akademik Not Ortalaması			Günlük İnternet Kullanım Süresi		
0,00-1,99			0-3 saat	169	51,8
2,00-2,99	58	17,8	4-7 saat	119	36,5
3,00-4,00	240	73,6	8-11 saat	25	7,7
	28	8,6	12 saat ve üstü	13	4
Toplam	326	100	Toplam	326	100
İnternete En Çok Bağlanılan Yer			İnterneti En Çok Kullanma Amacı		
Cep Telefonu	290	89	Sosyal medya	181	55,5
Bilgisayar	34	10,4	Sohbet/Chat	32	9,8
Diğer	2	0,6	Online oyun	6	1,8
			Alışveriş	7	2,1
			Ders çalışmak/ödev hazırlamak	21	6,4
			Online haber, dergi vb. okumak	18	5,5
			Video, müzik, film indirme/izleme	59	18,1
			Diğer	2	0,6
Toplam	326	100	Toplam	326	100
Ailenin Aylık Geliri			Anne ve Babanın Tutumu		
0-1200 TL	102	31,3	Otoriter	92	28,2
1201-2500 TL	138	42,3	Demokratik	159	48,8
2501 TL ve üstü	86	26,4	Aşırı koruyucu	68	20,9
			İlgisiz	7	2,1
Toplam	326	100	Toplam	326	100
Yalnız Hissetme			Büyüdüğünüz Yer		
Evet	93	28,5	Büyükşehir	80	24,5
Hayır	233	71,5	İl	106	32,5
			İlçe	61	18,7
			Kasaba	11	3,4
			Köy	68	20,9
Toplam	326	100	Toplam	326	100

Günümüzde birçok genç de sosyal bağlılık ve bağlantı kurabilmek adına, online iletişimi yüz yüze iletişim yerine tercih edebilmektedir. Sosyal medya da, bireylerin sürekli ve etkin olarak sosyal çevreleriyle iletişim kurmak ve bilgi alışverişi yapabilmek için kullandıkları araçlardan bir tanesidir. Araştırmaya katılan gençlerin çoğunlukla sosyal medyayı kullandıkları, sosyal birlikteliklere, sosyal gruplara katılmada ve sosyal bağlılık oluşturmada bir araç olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Katılımcı öğrencilerin % 42,3'ünün (138 kişi) ailelerinin 1201-2500 TL aralığında aylık gelirlerinin olduğu, % 48,8'inin (159 kişi) annelerinin ve babalarının demokratik bir tutum içerisinde oldukları, % 71,5'inin (233 kişi) kendilerini yalnız hissetmedikleri, % 32,5'inin (106 kişi) büyüdüğü yerin il olduğu görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 3 ve Tablo 4’de araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağımlılık düzeylerine ilişkin algılarını belirlemeye yönelik, ankette yer alan ifadelerle ilişkin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 3: İnternet Bağımlılığına İlişkin Algılarının Frekans, Yüzde Dağılımları ile Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

*İFADELER		1	2	3	4	5	6	A.O	s.s
Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?	N 20 65 118 75 27 21	20	65	118	75	27	21	3,27	1,23
	% 6,1 19,9 36,2 23 8,3 6,4	6,1	19,9	36,2	23	8,3	6,4		
Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?	N 70 107 99 30 14 6	70	107	99	30	14	6	2,48	1,16
	% 21,5 32,8 30,4 9,2 4,3 1,8	21,5	32,8	30,4	9,2	4,3	1,8		
Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?	N 116 105 65 23 11 6	116	105	65	23	11	6	2,16	1,18
	% 35,6 32,2 19,9 7,1 3,4 1,8	35,6	32,2	19,9	7,1	3,4	1,8		
Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?	N 100 89 84 33 13 7	100	89	84	33	13	7	2,36	1,24
	% 30,7 27,3 25,8 10,1 4 2,1	30,7	27,3	25,8	10,1	4	2,1		
Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?	N 79 61 81 57 25 23	79	61	81	57	25	23	2,87	1,50
	% 24,2 18,7 24,8 17,5 7,7 7,1	24,2	18,7	24,8	17,5	7,7	7,1		
Ne sıklıkla okula devamınız internette dolay olumsuz etkilenir?	N 202 50 40 17 8 9	202	50	40	17	8	9	1,79	1,25
	% 62 15,3 12,3 5,2 2,5 2,8	62	15,3	12,3	5,2	2,5	2,8		
Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur veya ne yaptığınızı gizlersiniz?	N 121 72 83 34 10 6	121	72	83	34	10	6	2,26	1,24
	% 37,1 22,1 25,5 10,4 3,1 1,8	37,1	22,1	25,5	10,4	3,1	1,8		
Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?	N 99 79 81 36 11 20	99	79	81	36	11	20	2,51	1,42
	% 30,4 24,2 24,8 11 3,4 6,1	30,4	24,2	24,8	11	3,4	6,1		
Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız, ödevleriniz ya da verimliliğiniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?	N 115 100 68 25 11 7	115	100	68	25	11	7	2,20	1,21
	% 35,3 30,7 20,9 7,7 3,4 2,1	35,3	30,7	20,9	7,7	3,4	2,1		
Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?	N 39 64 104 69 19 31	39	64	104	69	19	31	3,18	1,39
	% 12 19,6 31,9 21,2 5,8 9,5	12	19,6	31,9	21,2	5,8	9,5		
Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?	N 75 97 84 40 15 15	75	97	84	40	15	15	2,60	1,33
	% 23 29,8 25,8 12,3 4,6 4,6	23	29,8	25,8	12,3	4,6	4,6		
Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?	N 72 87 74 46 31 16	72	87	74	46	31	16	2,77	1,43
	% 22,1 26,7 22,7 14,1 9,5 4,9	22,1	26,7	22,7	14,1	9,5	4,9		
Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıncı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?	N 128 84 58 30 17 9	128	84	58	30	17	9	2,24	1,34
	% 39,3 25,8 17,8 9,2 5,2 2,8	39,3	25,8	17,8	9,2	5,2	2,8		
Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkta uykunuz kaçır?	N 83 91 72 38 24 18	83	91	72	38	24	18	2,64	1,44
	% 25,5 27,9 22,1 11,7 7,4 5,5	25,5	27,9	22,1	11,7	7,4	5,5		
İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?	N 118 91 66 27 11 13	118	91	66	27	11	13	2,27	1,33
	% 36,2 27,9 20,2 8,3 3,4 4	36,2	27,9	20,2	8,3	3,4	4		
Kendinizi ne sıklıkla internetteyken “yalnızca birkaç dakika daha” derken bulursunuz?	N 61 87 95 49 18 16	61	87	95	49	18	16	2,77	1,33
	% 18,7 26,7 29,1 15 5,5 4,9	18,7	26,7	29,1	15	5,5	4,9		
Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?	N 88 78 89 38 18 15	88	78	89	38	18	15	2,59	1,38
	% 27 23,9 27,3 11,7 5,5 4,6	27	23,9	27,3	11,7	5,5	4,6		
İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?	N 150 72 53 26 18 7	150	72	53	26	18	7	2,11	1,33
	% 46 22,1 16,3 8 5,5 2,1	46	22,1	16,3	8	5,5	2,1		
Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi tercih edersiniz?	N 157 87 41 23 8 10	157	87	41	23	8	10	1,98	2,26
	% 48,2 26,7 12,6 7,1 2,5 3,1	48,2	26,7	12,6	7,1	2,5	3,1		
Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlırsınız?	N 160 62 61 20 17 6	160	62	61	20	17	6	2,05	1,30
	% 49,1 19 18,7 6,1 5,2 1,8	49,1	19	18,7	6,1	5,2	1,8		

* N =326, 1.Hiç bir zaman 2.Nadiren 3. Arada sırada 4.Çoğunlukla 5.Çok sık 6.Devamlı

Tablo 3’de internet bağımlılık düzeylerini ölçen sorulara ilişkin verilen yanıtların genel ortalamalarına bakıldığında (2,45), katılımcı öğrencilerin ilgili ifadelerle hiçbir zaman,

nadiren, arada sırada şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu elde edilen bulgu doğrultusunda, ankete katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin düşük olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 4: Sosyal Bağlılığa İlişkin Algılarının Frekans, Yüzde Dağılımları ile Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

*İFADELER		1	2	3	4	5	6	A.O	s.s
Kendimi çevremden kopuk hissediyorum	N	109	58	103	30	13	13	2,44	1,35
	%	33,4	17,8	31,6	9,2	4	4		
Tanıdık insanlarla birlikteyken bile, kendimi onlara ait hissetmiyorum	N	117	52	99	34	13	11	2,41	1,34
	%	35,9	16	30,4	10,4	4	3,4		
Kendimi insanlara çok uzak hissediyorum.	N	116	47	103	31	15	14	2,46	1,39
	%	35,6	14,4	31,6	9,5	4,6	4,3		
Arkadaşlarımla birliktelik duygusuna sahip değilim.	N	135	46	101	21	10	13	2,28	1,35
	%	41,4	14,1	31	6,4	3,1	4		
Kendimi herhangi biriyle ilişkili hissetmiyorum.	N	118	52	101	24	9	22	2,45	1,44
	%	36,2	16	31	7,4	2,8	6,7		
Toplumla bütün bağlarımı kaybetmiş duygusuna kapılıyorum	N	140	52	95	14	16	9	2,21	1,31
	%	42,9	16	29,1	4,3	4,9	2,8		
Arkadaşlarımla kendi arasında bile, kardeşlik/dostluk duygusu yoktur.	N	143	51	85	24	10	13	2,22	1,36
	%	43,9	15,6	26,1	7,4	3,1	4		
Kendimi herhangi bir kişi ya da grubun parçası olarak hissetmiyorum	N	135	60	76	20	15	20	2,33	1,48
	%	41,4	18,4	23,3	6,1	4,6	6,1		

* N =326, 1.Kesinlikle Katılmıyorum
2.Çoğunlukla Katılmıyorum 3.Katılmıyorum 4.Katılıyorum
5. Çoğunlukla Katılıyorum 6. Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4’de sosyal bağımlılık düzeylerini ölçen olumsuz ifadelerle ilişkin verilen yanıtların genel ortalamalarına bakıldığında (2,35), katılımcı öğrencilerin ilgili ifadelerle kesinlikle katılmıyorum, çoğunlukla katılmıyorum ve katılmıyorum düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu elde edilen bulgu doğrultusunda, ankete katılan öğrencilerin sosyal bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Araştırma kapsamında ele alınan bu değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: İnternet Bağımlılığı ile Sosyal Bağlılık İlişkisi (Korelasyon Analizi)

	Ort.	S.S.	1	2
İnternet Bağımlılığı	2,45	0,81		
Sosyal Bağlılık	2,35	1,04	0,230*	

*r (korelasyon katsayısı) $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı korelasyon

Tablo 5’de öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal bağımlılık düzeyleri arasındaki korelasyon ilişkisi ve her bir değişkene ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal bağımlılık düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde ($0,00 < r < 0,25$; $p < 0,01$) anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, H1 hipotezini desteklemektedir. Konumuz açısından iki araştırma değişkenini (internet bağımlılığı ve sosyal bağımlılık) değerlendirecek olursak; günümüz teknolojisi ile birlikte artık kolay kurulamayan

sosyal bağlantılar internet üzerinden kurulabilmekte, tanınmayan kişilerle kolaylıkla ve risksiz bir biçimde iletişime geçilebilmekte, insanlar kendilerini kısıtlamadan özgür bir şekilde düşüncelerini ve duygularını dile getirebilmekte ve internetle iletişimdeki bu olanaklar bağımlılık oluşturmada interneti çekici kılan faktörlerin başında gelmektedir. Bunun yanı sıra internette istenilen her an her şeye ulaşılabilmesi, internet kullanımını artıran diğer etmenlerden biri olmaktadır (Ekinci, 2002; Akt. Balcı ve Gülnar, 2009: 7). Griffiths (1998: 73), internetin aşırı kullanımının, pek çok durumda sorun olmayabildiğini ifade etmektedir. Ancak yapılan birçok araştırma sonucunda, bazı bireylerin aşırı internet kullanmalarının gerçek bir bağımlılık ve gerçek bir kaygı kaynağı olabileceği, duygusal, sosyal, psikolojik ve akademik açıdan negatif çıktılara sebep olabileceği ifade edilmiştir. Örneğin; Shen ve Williams (2011) yaptıkları araştırma sonucunda, internet kullanıcılarının çevrimiçi daha fazla zaman harcadıkları, gerçek dünyadaki yakın sosyal bağlara harcadıkları zamanı ise azalttıklarını tespit etmişlerdir. Fakat bu durum tüm bireyler için görünmeyebilmektedir. Çünkü biliyoruz ki artık gelişen ağ teknolojisi (mobil ağlar) ile birlikte toplumdaki bireyler; aileleri, arkadaşları ve akranları ile ilişkilerini sürdürebilmekte ve güçlendirebilmekte bu da bireyleri dış dünyadan koparmayıp teknolojiye daha da bağımlı hale getirebilmektedir. Örneğin; Kraut ve arkadaşları (2002) yaptıkları araştırma sonucunda, internet kullanımı arttıkça güçlü bir sosyal desteğe sahip olan bireylerde sosyal bağlılık düzeylerinin arttığını tespit etmişlerdir (Akt. McIntyre vd. 2015: 570). Çünkü gelişen teknolojilerle birlikte taşınabilir bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar aracılığıyla sosyal medyanın yoğun olarak kullanımı, uzaktaki ailelerle ve arkadaşlarla, iş arkadaşlarıyla, aynı ilgi alanlarına sahip olan yabancılarla sosyal bağlantıyı kurmaya ve sosyal bağlılıkları sürdürmeye olanak sağlamaktadır (Kraut vd. 2002). Yine Milbourne ve Wilkinson (2012: 1) Çin’de bir üniversitede lisans öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, internet kullanımı ve olası bağımlılık davranışları ile öğrencilerin sosyal ağ bağlılık düzeyleri arasındaki bağlantıyı incelemişlerdir. Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal ağ bağlılık düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki ($r=0,172$; $p=0,001$) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca internet bağımlılığı en yüksek olan katılımcıların, aynı zamanda sosyal bağlılıklarını yansıtacak daha fazla etkinlik içerisinde yer aldığı, internet bağımlılığı en düşük seviyede olan katılımcıların ise, sosyal ve online medya araçları ile daha az etkinlik gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir (Milbourne ve Wilkinson, 2012: 10-11).

3.3. Araştırma Değişkenlerinin Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Farklaşması (T-Testi ve ANOVA Analizi)

Araştırmaya katılan öğrencilerin çeşitli sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, akademik not ortalaması, internetin kullanım amacı) göre internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız iki örnek t-testi (iki grup) analizi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) (ikiden fazla grup) analizi yapılmıştır. Yapılan bu t-testi ve ANOVA analizleri sonucunda, bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar değerlendirilerek aşağıdaki tablolarda yer alan bazı bulgular elde edilmiştir.

Tablo 6: Cinsiyet Açısından Bağımsız İki Örnek T-Testi Analizi

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort.	s.s.	S.D.	T	p
İnternet Bağımlılığı	Kadın	206	2,39	0,79	244,676	-1,798	0,073
	Erkek	120	2,55	0,81			
Sosyal Bağlılık	Kadın	206	2,37	1,03	244,350	0,558	0,578
	Erkek	120	2,30	1,05			

Tablo 6’da öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeyine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t-testi analizi bulgularına yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; kadın ve erkek öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(244,676) = -1,798$; $p > 0,05$; $t(244,350) = 0,558$; $p > 0,05$). Anlamlı bir farklılığın bulunmamasının sebebinin; kadın ve erkek öğrencilerin; internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeyleri ile ilgili benzer algılara sahip olmalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Aynı zamanda internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin algılamaların; öğrencilerin cinsiyetlerinden bağımsız bir güç olduğu da ifade edilebilir. Bu bulgu, H2a ve H2b hipotezini desteklememektedir.

Tablo 7: Akademik Not Ortalaması Açısından ANOVA Analiz Sonuçları

Değişkenler		Kareler Toplamı	S.D	Kareler Ortalaması	F	p
İnternet Bağımlılığı	Gruplar arası	6,285	2	3,142	4,932	0,008
	Gruplar içi	205,789	323	0,637		
	Genel	212,073	325			
Sosyal Bağlılık	Gruplar arası	11,024	2	5,512	5,251	0,006
	Gruplar içi	339,076	323	1,050		
	Genel	350,100	325			

Tablo 7’de öğrencilerin akademik not ortalamalarına göre internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA analizi bulgularına yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; akademik not ortalamaları farklı olan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin algılamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F = 4,932$; $p < 0,05$; $F = 5,251$; $p < 0,05$). Bu bulgu H3a ve H3b hipotezini desteklemektedir. Tukey-HSD testi sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin akademik not ortalamalarına göre internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığına bakacak olur isek; akademik not ortalaması 0,00-1,99 aralığında olan öğrencilerin ve akademik not ortalaması 2,00-2,99 aralığında olan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Bu farklılık, akademik not ortalaması 0,00-1,99 aralığında olan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 8: İnterneti Kullanma Amacı Açısından ANOVA Analiz Sonuçları

Değişkenler		Kareler Toplamı	S.D	Kareler Ortalaması	F	p
İnternet Bağımlılığı	Gruplar arası	10,128	7	1,447	2,278	0,028
	Gruplar içi	201,946	318	0,635		
	Genel	212,073	325			
Sosyal Bağlılık	Gruplar arası	10,059	7	1,437	1,344	0,229
	Gruplar içi	340,041	318	1,069		
	Genel	350,100	325			

Tablo 8’de öğrencilerin interneti kullanma amaçlarına göre internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA analizi bulgularına yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; farklı internet kullanma amaçları olan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin algılamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta ($F= 2,278$; $p<0,05$), ancak farklı internet kullanma amaçları olan öğrencilerin sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin algılamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F= 1,344$; $p>0,05$). Bu bulgu H4a hipotezini desteklemekte, H4b hipotezini ise desteklememektedir. Tukey-HSD testi sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin interneti kullanma amaçlarına göre internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığına bakacak olur isek; interneti sosyal medya amacıyla kullanan öğrencilerin ve interneti ders çalışma/ödev hazırlama amacıyla kullanan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farklılık, interneti sosyal medya amacı ile kullanan öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal bağlılıkları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Yapılan frekans analizleri sonuçlarına göre; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu, işletme bölümünde okuduğu ve akademik not ortalamalarının 2,00-2,99 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun günlük internet kullanım sürelerinin 0-3 saat aralığında olduğu tespit edilmiştir. Yani katılımcı öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerinin çok olmadığı söylenebilmektedir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun internete cep telefonundan bağlandığı ve interneti sosyal medya amaçlı kullandığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin çoğunlukla sosyal medyayı kullandıkları, sosyal birliktelilere, sosyal gruplara katılmada ve sosyal bağlılık oluşturmada bir araç olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun ailelerinin 1201-2500 TL aralığında aylık gelirlerinin olduğu, annelerinin ve babalarının demokratik bir tutum içerisinde olduğu, kendilerini yalnız hissetmedikleri, büyüdüğü yerin il olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ankete katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin düşük olduğunu, sosyal bağlılık düzeylerinin ise yüksek olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

- Yapılan korelasyon analizinin sonucuna göre ise; öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal bağlılık düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Griffiths (1998: 73), internetin aşırı kullanımının, pek çok

durumda sorun olmayabildiğini ifade etmektedir. Ancak yapılan birçok araştırma sonucunda, bazı bireylerin aşırı internet kullanmalarının gerçek bir bağımlılık ve gerçek bir kaygı kaynağı olabileceği, duygusal, sosyal, psikolojik ve akademik açıdan negatif çıktılara sebep olabileceği ifade edilmiştir. Örneğin; Shen ve Williams (2011) yaptıkları araştırma sonucunda, internet kullanıcılarının çevrimiçi daha fazla zaman harcadıkları, gerçek dünyadaki yakın sosyal bağlara harcadıkları zamanı ise azalttıklarını tespit etmişlerdir. Fakat bu durum tüm bireyler için görünmeyebilmektedir. Çünkü biliyoruz ki artık gelişen ağ teknolojisi (mobil ağlar) ile birlikte toplumdaki bireyler aileleri, arkadaşları ve akranları ile ilişkilerini sürdürebilmekte ve güçlendirebilmekte bu da bireyleri dış dünyadan koparmayıp teknolojiye daha da bağımlı hale getirebilmektedir. Örneğin; Kraut ve arkadaşları (2002) yaptıkları araştırma sonucunda, internet kullanımı arttıkça güçlü bir sosyal desteğe sahip olan bireylerde sosyal bağımlılık düzeylerinin arttığını tespit etmişlerdir (Akt. McIntyre vd. 2015: 570). Çünkü gelişen teknolojilerle birlikte taşınabilir bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar aracılığıyla sosyal medyanın yoğun olarak kullanımı, uzaktaki ailelerle ve arkadaşlarla, iş arkadaşlarıyla, aynı ilgi alanlarına sahip olan yabancılarla sosyal bağlantıyı kurmaya ve sosyal bağımlılıkları sürdürmeye olanak sağlamaktadır (Kraut vd. 2002).

- Yapılan ANOVA ve t-testi sonuçlarına göre; kadın ve erkek öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak akademik not ortalamaları farklı olan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağımlılık düzeylerine ilişkin algılamaları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu, bu farklılığında akademik not ortalaması 0,00-1,99 aralığında olan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal bağımlılık düzeylerine ilişkin puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Yine interneti sosyal medya amacı ile kullanan öğrenciler ile interneti ders çalışma/ödev hazırlama amacı ile kullanan öğrenciler arasında internet bağımlılık düzeyine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunduğu, bu farklılığında interneti sosyal medya amacı ile kullanan öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen verilerden de yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Gençler internetten, bilgisayardan kısacası teknolojiye nasıl etkin bir şekilde yararlanacaklarını bilmelidirler. Amaçlara uygun bir şekilde kullanım faydalı olacaktır. Hatta üniversitelerde internetin doğru kullanımı ile ilgili eğitimler, seminerler, konferanslar verilebilir, toplantılar yapılabilir.
- Günümüz teknolojisinde yaşanan gelişmelerle birlikte her ne kadar gençler, sosyal medya kullanımı ile sosyal çevreleriyle ilişkilerini devam ettirebilse de diğer bireylerle yüz yüze iletişim kurmaları ve sosyal faaliyetlere daha fazla zaman ayırmaları, sosyal bağımlılıklarının daha da güçlenmesini sağlayacaktır. Özellikle üniversiteler, bünyelerinde gerçekleştirecekleri sosyal etkinlik temelli organizasyonlarla ve programlarla (öğrenci kulüpleri vs.) öğrencilerin sosyal bağlarının güçlenmesine destek sağlayabilirler.
- Üniversitelerde yapılacak bilimsel araştırmalarla üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçların çözülmesinde yarar sağlayabilir.

Burada şu hususun vurgulanmasında da yarar bulunmaktadır. Bireylerin işlevselliğini azaltacak biçimde internet kullanımının aşırı olması halinde, bu kullanımın bireylere ve çevresine zararı dokunmasına karşın, internetin bireylerin yaşamında büyük katkısının olduğu da unutulmamalıdır. Çünkü bireyler internet sayesinde birçok bilgiye erişebilmekte, duygularını düşüncelerini farklı bireylerle paylaşabilmektedir.

İlerde farklı illerde, üniversitelerde ve fakültelerde benzer araştırmalar yürütülerek, öğrencilerin internet bağımlılıkları ile sosyal bağılıkları arasındaki ilişkiler tespit edilebilir ve karşılaştırmalar yapılabilir. Örneğin; büyük şehirlerdeki köklü üniversitelerle taşra üniversiteler arasında bir karşılaştırma yapılabilir. Konuyla ilgili daha geniş kapsamlı araştırmalar da yapılabilir. Örneğin; daha ayrıntılı bir ölçme aracı geliştirilerek, farklı değişkenlerle birlikte ele alınabilir. Yine araştırma değişkenleri ile ilgili nitel ve deneysel araştırmalar yürütülebilir. Bu durumun; araştırma bulgularının ve sonuçlarının genellenmesinin yapılabilmesi açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Teknolojide yaşanan gelişmeler sonucunda bireylerin internet kullanımları da değişeceğinden, bundan sonraki yapılacak araştırmalarda da bu davranışların izlenmesine devam edilmesinin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders*, 4th ed. [Washington](#), D.C. American Psychiatric Association.
- Arslan, G. (2015). Psikolojik İstismar, Psikolojik Sağlamlık, Sosyal Bağlılık ve Aidiyet Duygusu Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, s. 47-58.
- Baker, H. S., Baker, M. N. (1987). Heinz Kohut's Self-Psychology: An Overview. *The American Journal of Psychiatry*, 144, s. 1-8.
- Balcı, Ş., Gülnar, B. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili, *Selçuk İletişim*, 6, (1), s. 5-22.
- Başak, B. E. (2012). *Düşük Gelirli Ailelerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Öz Duyarlık, Sosyal Bağlılık ve İyimserlik ile Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.
- Batıgün A. D., Hasta D. (2010). İnternet Bağımlılığı: Yalnızlık ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından bir Değerlendirme, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, s. 213-219.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü*. Yayınlanmamış EÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Chou, C., Chou, J., Tyan, N. N. (1999). An Exploratory Study of Internet Addiction, Usage and Communication Pleasure The Taiwan's Case. *Int. J. Educ. Telecommun.* 5 (1), s. 47-64.
- Chou, C., Hsiao M. C. (2000). Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: The Taiwan College Students Case, *Computers & Education*, 35 (1), s. 65-80.

- Detrie, P. M., Lease, S. H. (2007) The Relation of Social Support, Connectedness and Collective Self-Esteem to the Psychological Well Being of Lesbian, Gay, and Bisexual Youth, *Journal of Homosexuality*, 53 (4), s. 173-199,
- Duru, E. (2007). Sosyal Bağlılık Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması. *EJER*, 26, s. 85-94.
- Duru, E., Poyrazlı, S. (2007). Personality Dimensions, Psychosocial-Demographic Variables and English Language Competency in Predicting Level of Acculturative Stress among Turkish International Students in the US. *International Journal of Stress Management*, 14 (1), s. 99- 110.
- Duru, E. (2008a). Yalnızlığı Yordamada Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılığın Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (61), s. 15-24.
- Duru, E. (2008b). Sosyal Bağlılık ve Sosyal Desteğin Yalnızlık Üzerine Doğrudan ve Dolaylı Rollerinin Üniversiteye Uyum Süreci Çerçevesinde İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 29, s. 13-24.
- Duru, E. (2008c). Uyum Zorluklarını Yordamada Yalnızlık, Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılık Arasındaki İlişkilerin Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri/Educational Sciences: Theory & Practice*, 8 (3), s. 833-856.
- Ekinci, A. (2002) Aziz Antonius'un Baştan Çıkarılması: Bir Kötü Alışkanlık Olarak İnternet. *COGİTO Dergisi*, Kış 2002.
- Esen, E., Siyes, D. M. (2011). Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), s. 127-138
- Fuat, N., Him, T. (2013). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Durumları Ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki Korelasyon: GAÜ Psikoloji Ve Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Öğrencilerinde İnternet Kaynaklı Tutum. *II. International Conference on Communication, Media, Technology and Design*, 02-04 May 2013 Famagusta-North Cyprus.
- Griffiths, M. (1997). Psychology of Computer Use: XLIII. Some Comments on "Addictive Use of the Internet" by Young, *Psychological Reports*, 80, s. 81-82.
- Griffiths, M. (1998). Internet Addiction: Does It Really Exist? In: J. Gackenbach (Ed.), "Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal, and Transpersonal Applications". *New York: Academic Press*, s. 61-75.
- Güriş S., Astar, M. (2014). *Bilimsel Araştırmalarda SPSS İle İstatistik*. DER Yayınları, İstanbul.
- Hagerty, B. M. K., Lynch-Sauer, J., Patusky, K. L., Bouwsema, M. (2007). An Emerging Theory of Human Relatedness. *Journal of Nursing Scholarship*, 25 (4), 291–296.
- Kandell, J. J. (1998). Internet Addiction on Campus: The Vulnerability of College Students. *CyberPsychology & Behavior*, 1 (1), s. 11-17.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (Kavramlar-İkeler-Teknikler)*, Öndördüncü Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Kardefelt Winther, D. (2014). A Conceptual and Methodological Critique of Internet Addiction Research: Towards a Model of Compensatory Internet Use, *Computers in Human Behavior*, 31, s. 351-354.
- Kohut, H. (1977). *The Analysis of the Self*. New York: International Universities Press.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., Crawford, A. (2002). Internet Paradox Revisited. *Journal of Social Issues*, 58 (1), s. 49-74.
- Kurtyılmaz, Y. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin İlişkisel Saldırganlık İle Benlik Saygısı, Sosyal Bağlılık Ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*. Eğitim Bilimleri (Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık) Anabilim Dalı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Eskişehir.
- Kuzucu, Y., Bulut, B., Özçelik, Ş., Soydemir, F. M. (2015). Sosyal Destek Kontrol Edildiğinde Cinsiyetin İnternet Bağımlılığı Üzerine Etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), s. 11-19.
- Lee, R. M., Robbins, S. B. (1995). Measuring Belongingness: The Social Connectedness Scale and Social Assurance Scales. *Journal of Counseling Psychology*, 42 (2), s. 232-241.
- Lee, R. M., Robbins, S. B. (1998). The Relationship between Social Connectedness and Anxiety, Self- Esteem, and Social Identity. *Journal of Counseling Psychology*, 45, s. 338-345.
- Lee, R. M., Draper, M., Lee, S. (2001). Social Connectedness, Dysfunctional Interpersonal Behaviors and Psychological Distress: Testing a Mediator Model. *Journal of Counseling Psychology*, 48 (3), s. 310–318.
- Leung L. (2004). Net-Generation Attributes and Seductive Properties of the Internet as Predictors of Online Activities and Internet Addiction, *CyberPsychology & Behavior*, 7 (3), s. 333- 348.
- Li, W. Garland, E. L. Howard, M. O. (2014). Family Factors in Internet Addiction among Chinese Youth: A Review of English- and Chinese-Language Studies, *Computers in Human Behavior*, 31, s. 393-411.
- McIntyre, E., Wiener, K. K. K., Saliba, A. J. (2015). Compulsive Internet Use and Relations Between Social Connectedness and İntroversion, *Computers in Human Behavior*, 48, s. 569–574.
- Milbourne, C. C., Wilkinson, J. S. (2012). Too Close for Discomfort: An Exploratory Analysis of Connectedness and Internet Addiction among Chinese Students. *Academy of Business Disciplines 2011 Proceedings Thirteenth Annual Conference*.
http://rwahlers.iweb.bsu.edu/abd2011/submissions%20in%20PDF/p11_milbourne_wilkinson.pdf , s.1-17, Erişim Tarihi: 11.04.2016.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet Bağımlılığının Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri, Yalnızlık ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11 (1), s. 357-372.
- Nunally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. McGraw-Hill, New York.

- O'Reilly, M. (1996). Internet Addiction: A New Disorder Enters the Medical Lexicon. *Canadian Medical Association Journal*, 154, s. 1882-1883.
- Romano, D. M. (2004). A Self-Psychology Approach to Narcissistic Personality Disorder: A Nursing Reflection. *Perspectives in Psychiatric Care*, 40 (1), s. 20-28.
- Shen, C., Williams, D. (2011). Unpacking Time Online: Connecting İnternet and Massively Multiplayer Online Game Use with Psychosocial Well-Being. *Communication Research*, 38 (1), s. 123-149.
- Soydan, Z. M. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı İle Depresyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki*. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Psikoloji Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Townsend, K. C., McWhirter, B. T. (2005). Connectedness: A Review of the Literature with İmplications for Counseling, Assessment, and Research. *Journal of Counseling & Development*, 83 (2), s. 191-201.
- Ural, A., Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.
- Wang W. (2001). Internet Dependency and Psychosocial Maturity among College Students, *Int. J. Human-Computer Studies*, 55, s. 919-938.
- Yıldırım, S. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarı, Akademik Erteleme, Kopya Çekme ve Devamsızlık Durumlarının Yordayıcısı Olarak Sosyal Bağlılık*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- Young, K. S. (1996). Psychology of Computer Use: XL. Addictive Use of The Internet. A Case that Breaks the Stereotype. *Psychological Reports*, 79, s. 899-902.
- Young, K. S. (1998a). *Caught in the Net: How to Recognize the Signs of Internet Addiction - and a Winning Strategy for Recovery*. John Wiley, New York. http://www.netaddiction.com/resources/internet_addiction_test.htm, Erişim Tarihi: 01.04.2016.
- Young, K. S. (1998b). Internet Addiction: the Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1, s. 237-244.
- Young, K. S. (2004) Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences, *American Behavioral Scientist*, 48 (4), s. 402- 415.
- Young, K. S., Abreu, C. (2011). *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.